

ринку від маніпуляцій та шахрайства, підтримує фінансову чистоту клірингового процесу. Завдяки CFТС ринок ф'ючерсів дотримується виконання своїх основних функцій: виявлення цін та компенсація цінового ризику [3].

CFТС — добре організована інституція, котра складається з п'яти комісарів, котрі розподілили між собою обов'язки спрямовані на виконання CFТС своїх функцій, а саме: надання інформації широкому загалу про діяльність комісії; підготовка та розповсюдження документів CFТС; проведення аудиторських перевірок компаній учасників; координація регулятивної діяльності; забезпечення контактів з зовнішніми агентствами новин, консалтинговими компаніями, науковими інституціями та ін.; проведення моніторингу ринків та їх учасників; видання звітів про діяльність учасників ринків [3].

Виходячи з вищесказаного робимо висновок: якщо брати реалії економіки України, то задля ефективного захисту національних ринків необхідно терміново організувати ринок деривативів. Формування та діяльність розвинутого, прозорого та чесного ринку деривативів не вимагає залучення великих державних коштів. Такий ринок буде коригувати ціни на товари ринковими способами, дасть змогу суб'єктам економічної діяльності хеджувати свої фінансові ризики, що в свою чергу сприятиме більш ефективному захисту внутрішніх ринків від впливу кризових явищ у світовій економіці.

Література

1. Офіційний сайт СОТ: http://www.wto.org/english/docs_e/docs_e.htm
2. *Вайн С.* Опционы: Полный курс для профессионалов. — М.: Альпина бизнес букс, 2008.
3. *Ларри Уильямс.* Секреты торговли на фьючерсном рынке. — М.: Альпина бизнес букс, 2007.

УДК 331.5

М. В. Даневич

ПІДТРИМАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ЯК СКЛАДОВА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ

Вплив глобалізації і наступ світової економічної кризи вимушують урядовців, вчених і практиків замислюватися над пошуком різноманітних методів і засобів антикризового управління економікою. Досвід розвинених країн світу, які змогли утримати

економіку від краху у 2008—2009 рр. і відчуті на початку 2010 р. паростки економічного пожвавлення, переконує в тому, що в центрі заходів антикризового управління має бути, передусім людина праці, турбота про її конкурентоспроможність, а значить — захищеність від соціальних ризиків на ринку праці.

Під конкурентоспроможністю працівника ми розуміємо здатність бути затребуваним на ринку праці в умовах конкуренції завдяки наявності конкурентних переваг у знаннях, вміннях, професійних навичках, які користуються попитом у певний момент ринкової кон'юнктури.

Глобальна криза змінює ситуацію на ринках, в економіці країн, що позначається на зміні кон'юнктури на ринках праці. Професії, які користувалися попитом учора, сьогодні виявляються непотрібними, кожен рік з'являються десятки нових професій. Під впливом НТР і глобалізації змінюється структура зайнятості, швидко скорочується зайнятість у промисловості, сільському господарстві, збільшується кількість працюючих у сфері послуг.

Світовий досвід засвідчує, що в умовах кризи виявляються найбільш конкурентоспроможними ті працівники, які, незалежно від спеціальності, погоджуються на будь-які пропозиції роботи, опановують нові професії або види діяльності і швидко адаптуються до вимог конкурентного середовища. В програші опиняються звільнені працівники, які налаштовані на довготривале очікування роботи за фахом.

У кожній країні існують специфічні підходи до антикризового управління економікою, проте головним для зниження соціальних ризиків працівників і осіб, які шукають роботу, вважають не стільки надання допомоги по безробіттю, скільки підтримку конкурентоспроможності працівників шляхом сприяння трудовій та професійній мобільності, організації перенавчання. Держава має допомагати перекваліфікуватися тим працівникам, які залишилися без роботи, а також надавати усіяку допомогу щодо працевлаштування на різних умовах — повної, часткової, дистанційної зайнятості тощо. Керівники підприємств, у свою чергу, мають давати прозору інформацію про вакансії службам зайнятості, створювати умови для перенавчання частини персоналу у стислі терміни в інтересах збереження колективу хоча б на умовах часткової зайнятості (на час кризи), що зменшить ризик втрати конкурентоспроможності на ринку праці.

В Україні сьогодні спостерігаються усі ознаки кризових явищ в економіці — погіршення стану платіжного балансу, скорочення інвестицій в основний капітал, консервація застарілої технологічної структури промисловості, зниження попиту на продукцію, зане-

пад інноваційної активності національних товаровиробників, зниження платоспроможності суб'єктів господарювання, ділової і фінансової активності. Одночасно спостерігається зниження рівня реальних доходів населення, що призводить до скорочення споживчого попиту та звуження масштабів внутрішнього споживчого ринку.

Характерними тенденціями на українському ринку праці стають збільшення масштабів неповної зайнятості, поширення часткового безробіття, неоплачуваних відпусток з ініціативи адміністрації, зростання обсягів заборгованості з виплати заробітної плати.

Антикризові заходи на ринку праці треба здійснювати у комплексі з іншими заходами регулювання розвитку економіки. Потребують уваги такі протиріччя на ринку праці:

- дефіцит гідних робочих місць (гідні умови праці та її оплати);
- надмірна й необґрунтована диференціація заробітної плати за видами економічної діяльності (галузями) та відповідно до складності виконуваної роботи;
- нестача кваліфікованих робітничих кадрів;
- тіньова зайнятість;
- дисбаланс між розвитком ринку праці і ринку освітніх послуг;
- неефективність соціального захисту на ринку праці;
- низька зацікавленість населення у загальнообов'язковому соціальному страхуванні (низька якість соціальних послуг, обмежений розмір соціальних виплат);
- неефективність пенсійного забезпечення як чинник підтримки зацікавленості у тіньовій зайнятості;
- загострення проблеми підвищення рівня економічної активності населення (в умовах критично низького рівня народжуваності та несприятливих демографічних перспектив, старіння населення, зростання навантаження осіб пенсійного віку на працездатне населення).

На перший погляд, заходи антикризового державного регулювання національного ринку праці дали позитивні результати: в Україні не відбулося очікуваного «сплеску» безробіття, його рівень за 9 місяців 2009 р. не перевищив середні показники по країнах ЄС, чисельність безробітного населення склала 1927,6 тис. осіб, що на 169,3 тис. менше, ніж за підсумками першого кварталу 2009 р. [1]. Однак Державний комітет статистики фіксує стрімке скорочення найманих працівників, зайнятих у легальному секторі економіки (рис. 1). Куди ж вони діваються? З нашої точки зору, від масштабного безробіття українців певною мірою спасає нелегальна зайнятість. Зрозуміло, що в умовах кризи більшість підприємств намагаються оптимізувати свої витрати, пере-

дусім, за рахунок заробітної плати. Це веде до зниження оплати праці, часткової виплати її в «конвертах», скорочення працівників. Значна їх частина не реєструється в якості безробітних, а переходить працювати в тіньовий сектор економіки.

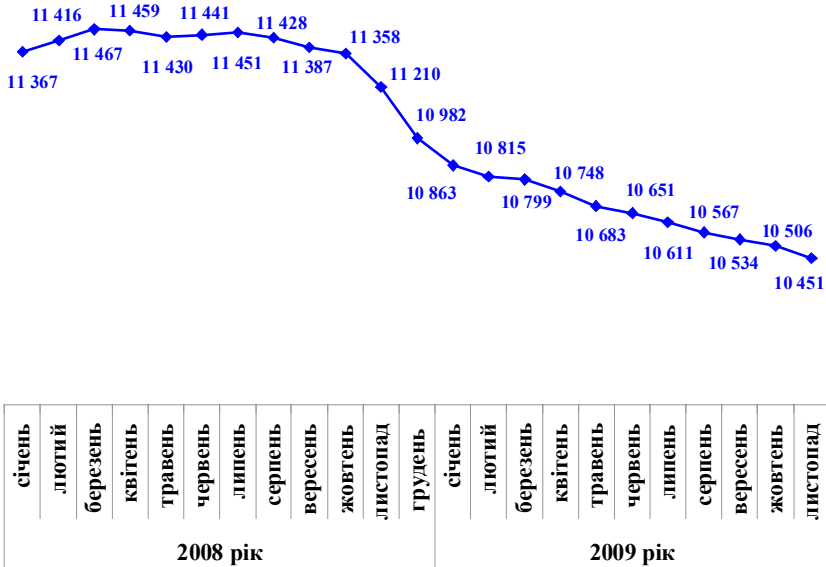

Рис. 1. Середньооблікова чисельність найманих працівників, тис. осіб

Антикризове управління має враховувати небезпечні для конкурентоспроможності працівників тенденції зростання незатребуваності осіб з вищою освітою на українському ринку праці: 34 % безробітних, зареєстрованих службами зайнятості у листопаді 2009 р. мали повну та неповну вищу освіту. У 2007 р. їх частка становила 28,5 % [1]. Регулюванню конкурентоспроможності працівників перешкоджає нестача достовірної інформації про вакансії, відсутність державного нагляду за дотриманням роботодавцями трудового законодавства щодо забезпечення прав та соціальних гарантій працівників при вивільненні внаслідок скорочення чисельності або штату, застосування практики відпусток за власних рахунок без збереження заробітної плати, стану виконання колективних договорів.

Література

1. ww.ukrstat.gov.ua